

ΙΠΠΟΤΙΚΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΛΑΞΕ. ΔΟΥΜΑ. ΠΑΤΡΟΣ

Η ΔΥΟ ΑΡΤΕΜΙΔΕΣ

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

ΙΜΑΙ βέβαιον — συνέλιξε ή "Αρτεμις στην έπιστολή της — ότι ή τιμωρία άποτελεί δικαίωμα μονάχα του Θεού κι' ότι δεν πρέπει να την παίρνουμε από τὰ χέρια του ούτε γιά να τιμωρούμε τούς εγκληματίες.

« Δοκίμν, φίλε μου, άν εκείνος, τόν όποιο ώνόμασα ώς τώρα πατέρα μου, είνε ένοχος, μη γίνετε δικαστής του και προπάντων μη γίνετε δήμιός του. Βρίνετε ήσυχος όσο γιά την τιμωρία του. "Όλα πληρώνονται από τό Θεό κι' ό Θεός θα σάς εκδικηθή πιο τρωερά άπ' ό,τι θα μπορούσατε να κάνετε σεις ό ίδιος. "Εμπιστευθήτε άρροβα την ύπόθεσί σας στη θεία δικαιοσύνη Του.

« Έφρόσον όμως ό Θεός ό ίδιος δεν σάς νικεί άκούσιο και μοιραίο όργανο της άδυσωπτης αυτης δικαιοσύνης Του, έφρόσον δεν χρησιμοποιεί, χωρίς να θέλετε σεις, τό χέρι σας για να τιμωρήσει, έφρόσον δεν καταφέρει τό χτύπημά της, εκδικήσεως, χωρίς να βλέπετε και χωρίς να θέλετε, Γαβριήλ, σάς εξορκίζω, μην καταδικάσετε σεις ό ίδιος τόν βασιλέα, και προπαντων μην εκτελέσετε μόνος σας την καταδίκη του.

« Κάμτετε αυτό γιά την άγάπη μου, φίλε μου... "Ελεος!... Αυτή είνε ή τελευταία ίκεσία κι' ή τελευταία κραυγή που μπορώ να απευθύνω σέ σάς.

ΑΡΤΕΜΙΣ ΝΤΕ ΚΑΣΤΡΟ.

Ό Γαβριήλ, ξανακάθισε δυό φορές την έπιστολή αυτή. Τό πρώτο τό ήταν κατάχλωμο κι' ένα μικρό χαμόγελο έσφραγίζονταν στό σούσιμενα χείλη του.

« Έπειτα, άκού διέλασε κι' έσφρηξε μέσα στό στήθος του την έπιστολή της "Αρτεμιδος, έμεινε μερικέσ στιγμές σιωπηλός, βυθισμένος σέ σκέψεις, με τό κεφάλι σκυμμένο.

Κατόπιν, σάν να ξυπνούσε από όνειρο, είπε:

— Καλά!

Και απευθυνόμενος προς τόν νεαρό άκόλουθο "Ανδρέα, ό όποιος καθόταν κοντά στην "Αλοΰζα, προσέδισε:

— Άκούσε, "Ανδρέα, τί πρέπει να κάνης...

— Σάς άκούω, έξοχώτατε, απάντησε ό "Ανδρέας, και θα εκτελέσω κατά γραμματι της διαταγής σας, γιατί σάς αγαπώ και σάς έμια άφοσιωμένος.

— Η προηγήθησα "Αρτεμις ντέ Καστρο, είπε ό Γαβριήλ, θα φτάση σέ μερικέσ ήμέρες στό Παρίσι. Φροντίσε λοιπόν να μάθης όσο τό δυνατόν πιο γρήγορα την άρεσί της.

— Αυτό είνε εύκολό, έξοχώτατε, είπε ό "Ανδρέας.

— Πήγαινε μάλαστα, άν μπορείς, να την προϋπανθήσ και δός της έκ μερους μου αυτό τό σφραγισμένο δέμα... Πρόστεινε να μην τό χάσης, "Ανδρέα, άν και δεν έχει μέσα τίποτε πολύτιμο... Περιβίβει μονάχα έναν πέπλο μοναχής... Τίποτε άλλο... "Όστόσο, "Ανδρέα, θα της δώσης αυτό τόν πέπλο στό χέρι της και θα της πής...

— Τι θα της πώ, έξοχώτατε; ρώτησε βιάζοντας ότι ό νεαρός του έδίστασε να μιλήση.

— "Όχι, μην της πεις τίποτε, απάντησε ό Γαβριήλ. Πές της μόνο ότι είνε έλευθερή κι' ότι ήλπισέσεις της, τών όποιων έγγραφήσ είνε αυτό τό πέπλο, δεν έχουν πια καμιά ισχύ...

— Αυτό μόνο θα της πώ, έξοχώτατε; ρώτησε ό "Ανδρέας. — Ναι, αυτά θα της πής, άν δεν γυρίσω άπό εκεί που πηγαίνω τώρα... "Όστόσο, άν τη δείξ η άνσηχί για μένα λίγο, θα προσθέσης... Μά για ποιά λόγο;... Μην προσθέσης τίποτε... Ζήτησέ της μόνο, άν θέλεις, να σέ ξανατάξη στην ύπηρεσία της... "Άλλωθώς, ξαναγύρισε εδω και περίμενε την έπιστροφή μου...

— "Όστε θα ξαναγυρίσετε, έξοχώτατε, ρώτησε με δάκρυα στό μάτια ή "Αλοΰζα. "Όστε δεν θα πραγματοποιηθή αυτό που λέγατε πρό ό-λίγου, ότι δηλαδή δεν θ' άκούσιωμε πια να γίνεται λόγος γιά σάς;...

— Αυτό θα ήταν τό καλύτερο, καλή μου μητέρα, απάντησε ό Γαβριήλ, γιατί μόνο, άν δεν άκούσιωτε να γίνεται λόγος για μένα, πρέπει να έλπίζετε και να με περιμένετε...

— Να έλπίσουμε στη στιγμή που θα έχετε έξαφανιστεί για όλους και γι' αυτήν άκόμα την παρामीά σας!... "Α! είνε πολύ δύσκολό αυτό!... είπε ή "Αλοΰζα.

— Μά πώς σου είνε ότι θα έξαφανιστώ; έκανε ό Γαβριήλ. Σάς μιλήσα έτσι, γιατί πρέπει να τό προβλέσιωμε θα... Λαβαίνω βίλες μου τίς προσιβάξεις, άν και τό πιο πιθανόν είνε πως θα ξαναγυρίσω σήμερα... "Ελπίζω στη Θεία Πρόνοια...

— "Ω! ό Θεός να σάς εύλογη γι' αυτά τό λόγια, έξοχώτατε!

φώναζε ή φτωχή "Αλοΰζα, καταστυγνιμένη. — Και δεν έχετε άλλες διαταγές να μιά δώσετε, έξοχώτατε, κατά τη διάκριση της άποψίας σας πού ό Θεός να τη συντομίστη; ρώτησε ό "Ανδρέας.

— Περιέμενε, είπε ό Γαβριήλ, και, άφού κώθησε σ' ένα τραπέζι, έγραψε την παρακάτω σύντομη έπιστολή στον νεαρόχο Κολάνιό:

— Κύριε Ναύαρχε,

« Θεωρείτε με κι' έμένα από σήμερα ως ένα από τούς δικούς σας... "Αφροσιώνομαι στην ύπόθεσί σας και θέτω την καρδιά, τό σταθί μου και τη ζωή μου στην έξυπηρέτησή της γιά ή ευγενικής θηρακειάς σας.

« Ό ταπεινός σας σύντροφος και καλός σας φίλος

ΓΑΒΡΙΗΛ ΝΤΕ ΜΟΝΓΚΟΜΕΡΥ.

Ό Γαβριήλ σφράγισε την έπιστολή και την έδωσε στον "Ανδρέα λέγοντάς του:

— Αυτή την έπιστολή να την έξχειρήσης στό ναύαρχο Κολάνιό, άν δεν ξαναγυρίσω. Και τώρα, φίλε μου, πρέπει να σάς αποχαιρετήσω και να φύγω... "Έβρασε ή ώρα...

« Έπειτ από μισή ώρα, πράγματι ό Γαβριήλ, χιπιούσε με χέρια πού έτρωμε την πύλη της φυλακής του Σατελέ.

XXIII

Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΣ

Ό κύριος ντέ Σαλβουάζον, ό κυβερνήτης του Σατελέ, ό όποιος είχε δεχτεί τό Γαβριήλ, κατά την πρώτη του έπίσκεψη στη φυλακή αυτή, είχε πεθάνει τελευταία, και τόν είχε διαδεχτεί στη θέση του ό κ. ντέ Σαζερράκ.

Κοντά λοιπόν σ' αυτόν εισηγήσαν τόν ήρωά μας.

« Η άγονία με τό σιδερένιο της χείρ έσφρηξε τόσο δυνατά τόν τριετήριό του, ώστε ό φτωχός Γαβριήλ δεν μπόρεσε ν' άρθρώση λέξι. "Έδειξε μόνο σιωπηλός στον διοικητή της φυλακής τό δαχτυλίδι που του είχε δώσει ό βασιλεύς.

« Ό κ. ντέ Σαζερράκ υποκλίθηκε με σοβαρότητα και είπε:

— Σάς περιέμενα, κύριε... "Έλαβα πρό μιάς ώρας τη διαταγή που σάς άφορά. Διατάχθηκα, μολις δώ αυτό τό δαχτυλίδι και χωρίς να σάς ζητήσω περισσότερες έξηγήσεις, να σάς παραδώσω τόν ανώνυμο φυλακισμένο, ό όποιος κρατείται από πολλών έτών στό Σατελέ με τόν αριθμό 21. Δεν είν' έτσι, κύριε;

— Ναι, ναι, κύριε! απάντησε ζωηρά ό Γαβριήλ, στον όποιο ή έλπίδα ξαναδόσε τη φωνή του. Και αυτή τη διαταγή, κύριε!...

— Έμια έτοιμος να την εκτελέσω, κύριε!...

— "Ω!... "Ω!... αλήθεια! φώναζε ό Γαβριήλ που έτρωμε άπ' τό κεφάλι ως τό πόδια.

— Μά βέβαια! απάντησε ό κ. ντέ Σαζερράκ, με φωνή στην όποία ένας άδάφρατος θα μπορούσε ν' ανακαλύψη κάποιο τόνο θλίψεως και πίκρας.

« Ό Γαβριήλ έμιοσ ήταν πολύ παραγμένος κι' άπορροφημένος άπ' τη χαρά του και δεν άντελήγη τίποτε.

— "Α! είνε λοιπόν αλήθεια! φώναζε. Δεν όνειρευόμια!... Τά μάτια μου είν' άνοιχτά... Θα μου παραδώσετε αυτό τό φυλακισμένο, κύριε!... "Ω! ευχαριστώ, Θεέ μου!... Ευχαριστώ, Μεγαλειότατε!... Μά ής πρόξωμε γρήγορα, σάς ικετεύω, κύριε!...

Κι' έκανε δυό βήματα, σάν να ήθελε να προηγηθή τού θροακιστού τών φυλακών. Μά ή δυνάμεις του, που είχε άνδξεί τόσο στις συμφορές, λιγοψύχησαν μπροστά στη χαρά κι' αναγκάστηκε να σταθή, γιά μιά στιγμή... Η καρδιά του χιπιούσε τόσο γρήγορα και τόσο δυνατά που νόμιζε πως θα έσπασε...

« Η φτωχή ανθρώπινη φύσις δεν μπορούσε πια ν' άντισταθή σέ τόσες άλλεπάλληλες συγκινήσεις.

« Η σκεδόν άπροσδοκίτη πραγματοποίησις τόσων μακρινών έλπίδων, ό σκοπός μιάς ωλόκληρης ζωής, τό τέμα τόσων υπεράνθρωπων προσπαθειών στο όποιο είχε φτάσει μονομαζ, ή εύγνωμοσύνη προς τόν βασιλέα, τόν τόσο τίμο, και προς τό Θεό, τόν τόσο δίκαιο, ή υική στοργή, μιά άλλη άγάπη που μεγάλη άκόμα, τόσες και τόσες συγκινήσεις, σοριασμένες, είχαν κάνει την ψυχή του Γαβριήλ να ξεχειλίση... Κι' ένας βίηνος ευχαριστίας έβγαίνε από τό στήθος του γιά τόν "Ερρίκο Β'.

Τέλος, ό Γαβριήλ, συνεχόμενος άπ' την έξαστασί του, είπε στον κυβερνήτη του Σατελέ:

— Συγγνώμη, κύριε... Συγγνώμη γι' αυτή την άδυναμία που μ' εκμηδένισε γιά μιά στιγμή... Η χαρά, καμιά φορά, είνε άβάσταχτη...

« "Ω! μη μου ζητάτε συγγώμη!... Σάς εξορκίζω!... απάντησε με φωνή θαθεία ό διοικητής τών φυλακών.

‘Ο Γαβριήλ, στον οποίο αυτή τη φορά έκανε έντυπωση ο τόπος της φωνής του, ύψωσε τα βλέμματά του προς τον κύριο ντε Σαζερράν.

‘Ηταν αδύνατο να συναντήρη κανείς φροναγομία πιο καλόβουλη, πιο ανοηχη και πιο τίμια... ‘Ολα στον διοικητή αυτό του Σατελέ προέβαν την ειλικρίνεια και την καλοσύνη.

‘Ε, λοιπόν, πράγμα παράδοξο! το αίσθημα που ζωγραφιζόταν εκείνη τη στιγμή στο πρόσωπο αυτού του ανθρώπου, ενώ έβλεπε την χωρά του Γαβρηή, ήταν ένα είδος απέραντης συμπάθειας!

‘Ο Γαβριήλ ανέτηλθη αυτή την αλλόκοτη έκφραση και, κυριευμένος από ένα πένθιμο προσήθημα, χλόμιασε ξαφνικά.

Μά ο άφοβος αυτός φόβος του, αντί να τον συντρέψη, τον έκανε ν’ ανοητωθή και να τη στον διοικητή της φυλακής:

— Έμπρός, κύριε!... ‘Ας θαδίσουμε!... ‘Ιδού με τώρα έτοιμος και δυνάτος!

‘Ο ύποκομος ντε Μονγκομερύ κι’ ο κ. ντε Σαζερράν κατέβηκαν στις φυλακές, ακούουθούμενοι από ένα ύπρητη, ο οποίος κρατούσε έναν αναμμένο δαυλό.

‘Ο Γαβριήλ συναντούσε σε κάθε θύμα του θλιβερούς αναμνήσεις. Αναγνώριζε τους διαδρόμους και τους σκοτεινούς ταιρούς που τους είχε ξανατράσει κι’ άλλοτε και θυμόταν τα πένθημα προσοδήματα που του είχαν προκαλέσει, χωρίς να ξέρη κι’ αυτός την αιτία τους.

‘Όταν έφταναν μπρός στη σιδερένια πόρτα της φυλακής όπου είχε επισκεφθεί άλλοτε κι’ ένα σφιζιμο της καρδιάς τόσο αλλόκοτο, τον μυστηριώδη, τον άμυλο και γερασμένο φυλακισμένο, δεν διατασε ούτε στιγμή και στάθηκε.

— Έδώ είναι! είτε κοιτώντας να πιξη το στήθος του έν’ άσηκωτο χάρος.

Μά ο κ. ντε Σαζερράν κούνησε το κεφάλι του με θλίψη και του απάντησε:

- ‘Όχι άκομα!... Δέν είν’ έδω.
- Πώς; φώναξε ο Γαβριήλ. Δέν είν’ έδω; Μήπως θέλετε να με ειρωνευήτε, κύριε;
- ‘Ω! κύριε!... είτε ο διοικητής με τόνο κάτω επιτηρητικό.

Κρύος ιδρώς μούσκεψε το μέτωπο του Γαβριήλ.

— Συγγνώμη!... Συγγνώμη!... είτε. Μά τί σημαίνουν αυτά τα λόγια!... ‘Ω! μιλήστε! Μιλήστε γρήγορα!...

— Από χτές το βράδυ, κύριε, έχω την οδυνηρή έντολή να σας πληροφορήσω ότι ο μυσιτικός φυλακισμένος που ήταν κλεισμένος σ’ αυτή τη φυλακή μετεφέρθη σ’ έν’ άλλο κελλί, στο πιο κάτω πτώμα της φυλακής...

- ‘Α! έκανε ο Γαβριήλ σαν τρελλός. Και γιατί αυτό;
- ‘Υποθέτω, πώς ξέρετε, κύριε, πως τον είχαν προσδοκιήσει ότι αν δαμάζε μονάχα να μιλήσει, ότι αν έβγαζε την παραμυθη κραυγή, ότι αν επόρεψε ένα όνομα, έστο και’ αν τον προκαλούσαν, θα μετεφερότο άμεσα σ’ ένα άλλο κελλί, πιο βαθύ, πιο τρομερό, πιο θανάσιμο απ’ αυτό που θεωρούνται προηγουμένως.

- Τό ξέρω αυτό! ψιθύρισε ο Γαβριήλ τόσο σιγά, ώστε ο διοικητής δεν τον άκουσε.
- Και κι’ άλλη φορά, κύριε, εξακολούθησε ο κ. ντε Σαζερράν, ο σκληράκινος έτόλιμνε να παραβή αυτή τη διαταγή και τότε τον έφωξαν σ’ αυτό το κελλί, που είτε τόσο τρομερό, όπως είδατε...
- Λοιπόν; ρώτησε ο Γαβριήλ με μά τρομοή αντιστοιμία.
- Λοιπόν, συνέχισε με δύση ο διοικητής του Σατελέ, χτές το βράδυ, λίγο πριν κλεισουν ή έξωτερως πύλες της φυλακής, ένας άνθρωπος ήρθε στη φυλακή, ένας άνθρωπος ισχυρός, του οποίου όφελω ν’ άποσιπώσω το όνομα...
- Δεν έχει σημασία! είτε ο Γαβριήλ. Συνεχίστε!...
- Αυτός ο άνθρωπος, εξακολούθησε ο διοικητής, με διάταξε να τον εισαγάγωμε στο κελλί του υπ’ αριθμ. 21 φυλακισμένου. Τόν συνόδενα μόνος μου. ‘Όταν ήρθαμε στο κελλί, αυτό, μίλησε στο φυλακισμένο, χωρίς στην άρχη να έπαυθη απάντησης... ‘Επειτα μάλιστα, ότι ο φυλακισμένος θα έβγαζε κινήτης απ’ αυτή τη δοκιμασία, γιατί επί μωή ώρα, παρ’ όλες τις πείσεις και τις προλήσεις του έπισκεπτον του, κράτησε έπιμονη σιγή...

‘Ο Γαβριήλ έβγαλε ένα βαθύ στεναγμό και ύψωσε τα μάτια του προς τον ουρανό, χωρίς να προφέρει ούτε λέξη, για να μη διακόψη την πένθημη αφήγηση του διοικητή.

— Δυστυχώς, συνέχισε ο τελευταίος, ο φυλακισμένος, άκούγοντας μιά τελευταία φράση που του ψιθύρισε στο αυτί ο έπισκέπτης του, άνασπρωθή και εν’ άδραγμα κινούσαν από τα μάτια του, μίλησε, κύριε! Μ’ έξουσιοδότησαν να σας τα άναφέρω δι’ αυτά, κύριε!... Λοιπόν σας δίνω το λόγο μου ότι ο φυλακισμένος μίλησε, ότι τον άκουσα έγ’ ο ίδιος...

- Και τότε; ρώτησε ο Γαβριήλ με φωνή συντραμμένη.
- Και τότε, απάντησε ο κ. ντε Σαζερράν, διατάχθηκα άμεσα, παρ’ όλες τις διαμαρτυρίες μου και τις βικσιές μου, να έπελέσω το θάρραρο καθήρον που μου έπέβαλε ή θέσος μου, να άπικωσω σε μιά έξουσία άνώτερη απ’ τη δική μου, και να μεταφέρω τον κατόπινο

σ’ ένα άλλο κελλί πιο βαθύ και πιο τρομερό απ’ αυτό!... — Σ’ ένα κελλί πιο βαθύ και πιο τρομερό απ’ αυτό! φώναξε ο Γαβριήλ. ‘Ας τρέξουμε γρήγορα σ’ αυτό!... ‘Ας τρέξουμε γρήγορα να τον άπολυτρώσω!...

‘Ο διοικητής κούνησε θλιβερά το κεφάλι του... Μά ο Γαβριήλ δεν είδε αυτή την κίνηση, γιατί κατέβανε κούλας τις γλυστερές πέτρινες σκάλες που οδηγούσαν στη πιο βαθειά άβυσσο της θλιβερούς αυτής φυλακής.

‘Ο κ. ντε Σαζερράν πήρε ο ίδιος το δαυλό στα χέρια του, διώχνοντας τον ύπρητη και, βάζοντας το μαντήλι του στο στόμα του, άκολούθησε το Γαβριήλ.

Σε κάθε σκαλοπάτι που κατέβαιναν, ο άέρας γινόταν πιο λιγοστός και πιο πνιγηρός. ‘Όταν έφταναν στο τέλος της σκάλας, άναπνέοντας με μεγάλη δυσκολία, ο κυβερνήτης σέφτηκε ότι τα μόνα πλάσματα που μπορούσαν να ζήσουν μέσα σ’ αυτή τη άτιμόσοφαρη, ήσαν τα θδελυρά έρπετα που πατούσαν κάτω απ’ τα πόδια τους.

Μά ο Γαβριήλ δεν συλλογίζονταν τίποτε απ’ ό! αυτά. ‘Αρταζε απ’ τα τρεμάμενα χέρια του διοικητή το κελδί που αυτός του έτανε και, άναγώντας τη βαρειά σκουληροφυγομένη πόρτα, άβρισσε μέσα στη φυλακή.

Στο φώς του δαυλού, φανόταν σε μιά γωνιά, άπάνω σ’ ένα έλεινο άχυρόστομο ξαλωμένο ένα σώμα...

‘Ο Γαβριήλ ριχτηκε άπάνω σ’ αυτό το σώμα, το τραβήξε, το σκοιόντηξε και φώναξε:

- Πατέρα μου!...
- ‘Ο κ. ντε Σαζερράν άνατριχάισε από φρίκη, άκούγοντας αυτή τη κραυγή.
- ‘Ο Γαβριήλ άνασπρωσε το φυλακισμένο, μιά το κεφάλι του και τα χέρια του ξανάτεσαν βαρειά κάτω!...

XXIX

Ο ΚΟΜΗΣ ΝΤΕ ΜΟΝΓΚΟΜΕΡΥ

‘Ο Γαβριήλ, πάντοτε γονατιστός, σήκωσε και το χλωμό πρόσωπό του και έσφιξε γύρω του ένα δέλιμα τρομερά γαλήνιο. Φανόταν σαν ν’ άνασπρωθεί και σαν να σκέπεται. Μά ή γαλήνη του αυτή τρώαζε τον κ. ντε Σαζερράν περισσότερο απ’ όλες τις κραυγές κι’ απ’ όλους τους λυγμούς!...

— Έπειτα, σαν να του ήθε μιά ιδέα, ο Γαβριήλ έβαλε ζωρά το χέρι του στην καρδιά του πτώματος κι’ άνορχαρίστηκε επί ένα-δύο λεπτά.

— Τιποτι! ψιθύρισε σε λίγο με φωνή που ή γαλήνη της την έκανε τρομερή. Τιποτι!... ‘Η καρδιά δεν χιπταίε πια καθόλου, μιά το κορμί είτε θερμό άκόμα!...

— ‘Ω! μίλησε ο διοικητής. Με τέτοιο οργανισμό που είχε, θα μπορούσε να ζήση πολύ άκόμα!...

Τα μάτια του πτώματος ήσαν άνοιχτά. ‘Ο Γαβριήλ έσκυψε και τα έβλεπε κι’ εν’ άβυσσο. Έπειτα άποθεσε ένα τρομερό φέλιμα, το πρώτο και το τελευταίο, σ’ αυτά τα φτωχά κλεισμένα βλέφαρα, που τόσα πικρά δάκρυα θα είχαν χύσει!...

— Κύριε, του είτε ο κ. ντε Σαζερράν, θέλοντας να τον άποσιπώση λίγο από τη συντριβή του, άν ο νεκρός αυτός σας είτε προσφιλής!...

Μά δεν πρόφτασε να τελειώσει τη φράση του, γιατί ο Γαβριήλ τον δέκομε λέγοντάς του:

- Με ρωτάτε άν μωυ ήσαν προσφιλής, κύριε!... ‘Ω! ‘Ηταν ο πατέρας μου!...
- Τότε, κύριε, άν θέλετε να του άποδοίσετε τα τελευταία σας καθήκοντα, μωυ έλέτρησαν να σας άφήσω να τον πάρετε από δω.
- ‘Α! ‘Αλήθεια; έκανε ο Γαβριήλ με την ίδια τρομακτική γαλήνη. ‘Αφού είν’ έτσι, φάνηκαν πολύ δίκαιο άπέναντί μου και πρέπει να συμφωνήσω ότι κράτησαν ίσπερώδη τόν λόγο τους!... Μωυ άπέδωσαν τον πατέρα μου!... ‘Ιδού τος!... ‘Αναγνωρίζω πως δεν είχαν άναλάθει καθόλου την ύποχρέωση να μωυ τον άποδώσουν ζωντανό!...
- Και έσπασε σ’ ένα στιγγό γέλιο!...
- Θάρρος! Θάρρος! του είτε ο κ. ντε Σαζερράν. Και τώρα πρέπει να άποσπρωθούμε από δω!... ‘Ο άέρας της φυλακής αυτής δεν είτε για να στήθη των ζωντανών και ένδραχεται να πάθουμε κανένα κακό άν μείνουμε λίγα λεπτά άκόμα.
- ‘Ιδού ή άπόδειξις των λόγων σας! είτε ο Γαβριήλ, δείχνοντας το πτώμα.
- Λοιπόν, έλάτε!... Ξαναείτε ο διοικητής της φυλακής, προσπαθώντας να πάρη τον Γαβριήλ από το μπράτσο και να τον τραβήξει έξω.
- Να!... Να!... Θά σας άκολουθήρω!... Μά άφήστε με άκόμα μιά στιγμή! είτε ο Γαβριήλ βεταυνικά.
- ‘Ο κ. ντε Σαζερράν έκανε μιά κίνηση συγκαταθέσεως και τραβήχτηκε ως την πόρτα, όπου ο άέρας της φυλακής ήσαν λιγότερο μολυσμένος.

